

دانشگاه علوم پزشکی مشهد

دانشکده پرستاری و مامایی

پایان نامه :

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته آموزش پرستاری

گرایش کودکان

تعیین الگوی رشد کودکان سنین پیش از دبستان

در مهدکودکها و کودکستانهای

شهر مشهد

استاد راهنما :

سهیلا کربندی

نگارش :

فرحناز جعفرنژاد

مهرماه ۱۳۷۱ ه

تایپ و تکثیر از: موسسه تایپ نگین

" چکیده پژوهش "

پیشرفت یک جامعه در گرو سلامتی کودکان امروز آن جا معداست و آگاهی از رشد و تکامل طبیعی کودکان برای پیشگیری از وقوع بیماریها و کشف وجود آنها از طریق کشف انحرافات شدید از الگوی طبیعی رشد امری اساسی در مراقبت از اطفال میباشد. لذا این پژوهش به منظور تعیین الگوی رشد کودکان سنین پیش از دبستان در شهر مشهد انجام گرفت. محیط پژوهش کلیه مهدکودکها و کودکانستانهای آموزش و پرورش و مجتمعهای حمایتی بهداشتی و مهدکودکهای خصوصی تحت نظارت بهداشتی بوده است. واحدهای مورد پژوهش ۷۴۰ کودک ۳-۶ ساله شامل ۳۶۷ دختر و ۳۷۳ پسر بوده که از ۵ مهدکودک و کودکان نواحی مختلف شهر مشهد با توجه به تراکم جمعیت هر ناحیه در مقاطع سنی ۳، ۴، ۳/۵، ۴، ۴/۵، ۵، ۵/۵ و ۶ ساله مورد بررسی قرار گرفته اند.

گردآوری اطلاعات بوسیله پرسشنامه برای ثبت مشخصات واحدهای مورد پژوهش و نیز اندازه گیریهای تن سنجی (وزن، قد و دوربازو^۲) انجام گرفته است. این پژوهش یک بررسی توصیفی تحلیلی بوده و چگونگی رشد کودکان مورد پژوهش با استنادهای بین المللی رشد مرکز ملی آمارهای بهداشتی^۳ مقایسه و یافتههای پژوهش در ۵۹ جدول و ۷۸ نمودار خلاصه گردیده است.

به منظور سنجش همبستگی بین مشخصات خانوادگی کودکان نواحی مختلف از آزمون کای دو^۲ χ^2 و برای تشخیص تفاوت معنی دار بین اطلاعات بدست آمده در ارتباط با الگوی رشد واحدهای مورد پژوهش از آزمون Z، χ^2 و آنالیز واریانس

(ت)

استفاده شده است. بررسی جداگانه در ۱۵ کشور مختلف تا است شده بطوریکه
بطور کلی نتایج پژوهش بیانگر موارد زیر می باشد: ابتدا علی تمین میزان
مقایسه الگوی رشد پسران و دختران مورد مطالعه نشان می دهد که میان
رشد پسران از نظر وزن، قد و دوربازو نسبت به سن بیش از دختران می باشد ولی
بررسی پرسنتایل ۵۰ وزن برای قد تفاوت محسوسی در پسران و دختران نشان
نمی دهد، بطوریکه پرسنتایل ۵۰ پسران در مقایسه با استان دارد در بیشتر
موارد کاهش داشته در حالیکه پرسنتایل ۵۰ وزن برای قد دختران تقریباً
با استان ندارد منطبق است. اما در ۵۰ و بالاتر از پرسنتایل ۵۰، نشان داد
مقایسه پرسنتایلهای مختلف وزن، قد و دوربازو برای سن دختران و
پسران مورد مطالعه با استان ندارد بیانگر کاهش اندازهها بخصوص در وزن و دور-
بازو در هر دو جنس می باشد. ($P = 0/01$) معیار دیگر کاهش رشد در
میان وزن، قد و دوربازوی کودکان مورد مطالعه در نواحی مختلف شهر
مشهد متفاوت بوده و این تفاوت در مورد وزن با $P = 0/0002$ و قد با $P = 0/0001$
و دوربازو با $0/1 < P < 0/5$ از نظر آماری در سطح معنی دار می باشد. ارتباط
وزن و قد کودکان با رتبه تولد معنی دار نبوده $P > 0/1$ ولی رابطه دوربازو
با رتبه تولد در سطح $0/1 < P < 0/5$ معنی دار بوده بطوریکه با افزایش
رتبه تولد کاهش اندازه دوربازو نسبت به سن بیشتر می گردد. دختران در جایی
ارتباط بین اندازه های وزن و قد و دوربازوی کودکان مورد مطالعه با بعد
خانوار با $P < 0/001$ در سطح معنی دار بوده و به عبارت دیگر کاهش اندازه های
رشد با افزایش بعد خانوار بیشتر می گردد. ($P < 0/001$)
بررسی سطح تحصیلات والدین بر معیارهای رشد، وزن و قد کودکان مورد
مطالعه نشان داد که ارتباط بین اندازه وزن و قد کودکان با تحصیلات مادر
با $P < 0/001$ در سطح معنی دار می باشد یعنی افزایش سطح تحصیلات مادر
با کاهش وزن کودک نسبت عکس دارد. اهمیت تاثیر سطح تحصیلات مادر در رشد

(ت)

کودک در بیش از ۲۴ بررسی جداگانه در ۱۵ کشور مختلف ثابت شده بطوریکه میزان تحصیلات مادر حتی در یک وضعیت اقتصادی مشابه کلید اصلی تعیین میزان سلامت کودک است .

بررسی معیارهای رشد کودکان مورد پژوهش در رابطه با شغل مادر نشان داد که کاهش میانه وزن کودک در مادر شاغل و کاهش میانه قد کودک در مادر خانه دار بیشتر بود و ارتباط آنها با شغل مادر معنی دار می باشد ($P < 0/0001$) . مقایسه فراوانی دختران و پسران مورد مطالعه از نظر شاخص های رشد کمتر از پرستار ۵، بین پرستار ۵ و ۵۰ و بالاتر از پرستار ۵، نشان داد که فراوانی پسرنی که زیر پرستار ۵ است ندارد وزن و قد برای سن قرار دارند بیشتر از دختران و بالعکس فراوانی دختران در بالاتر از پرستار ۵ است ندارد بیش از پسران می باشد ($P = 0/01$) بعبارت دیگر کاهش رشد در پسران بیشتر از دختران است .

بررسی درصد کاهش وزن نسبت به پرستار ۵ است ندارد چگونگی وضعیت تغذیه کودک را نشان می دهد در این پژوهش تعداد پسرانیکه زیر سطح ۸۰ درصد وزن مورد انتظار برای سن فرا گرفته اند بیش از دختران بوده و تفکیکات معنی دار نشان می دهد ($P = 0/01$) بطوریکه ۸ درصد پسران و ۴/۹ درصد دختران مورد مطالعه در جاتی از سوء تغذیه متوسط و ۲۹/۸ پسران و ۲۱/۸ دختران در جاتی از سوء تغذیه خفیف را داشته اند .

بطور کلی می توان نتیجه گرفت که شاخص های رشد کودکان مورد پژوهش نسبت به استانداردهای بین المللی کاهش داشته و عواملی چون تحصیلات و شغل مادر ، بعد خانوار ، رتبه تولد ، جنس و نواحی مختلف شهری در میزان این کاهش تاثیر داشته اند .